Staten-Generaal **1/2**

Vergaderjaar 2014–2015

30 180 Conferentie van Voorzitters van de parlementen van de Europese Unie

O/ nr. 26

VERSLAG VAN EEN CONFERENTIE
Vastgesteld 22 juni 2015

Op 20–21 april 2015 vond in Rome, Italië, de Conferentie van Voorzitters van de nationale parlementen in de Europese Unie plaats. Hierbij treft u een kort verslag van de bijeenkomst.

Namens de Eerste Kamer der Staten-Generaal nam de Voorzitter, mevrouw Broekers-Knol, deel. Zij werd ambtelijk begeleid door de Griffier, de heer Hamilton. Namens de Tweede Kamer der Staten-Generaal nam de Voorzitter, mevrouw Van Miltenburg, hieraan deel. Zij werd ambtelijk begeleid door de Griffier, mevrouw Biesheuvel-Vermeijden, de woordvoerder van de Voorzitter, mevrouw Konings, en de EU-adviseur van de vaste commissie voor Europese Zaken, mevrouw Timmer. De delegatie brengt als volgt verslag uit. De Voorzittersconclusies zijn als bijlage bij het verslag gevoegd[1].

De Griffier van de Eerste Kamer der Staten-Generaal,
G.J.A. Hamilton

De Griffier van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,
J.E. Biesheuvel-Vermeijden

[1] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

kst-30180-26
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2015

Trio-verklaring

Voorafgaand aan de Voorzittersconferentie hebben de voorzitters van de parlementen van Nederland (Eerste en Tweede Kamer), Slowakije en Malta een **samenwerkingsverklaring** ondertekend. Deze drie EU-lidstaten vormen vanaf 1 januari 2016 een «trio» van opeenvolgende EU-voorzitterschappen. In de verklaring spreken de drie komende EU-voorzitterschappen af om zowel op politiek als op ambtelijk niveau goed te zullen communiceren over de parlementaire conferenties die zij organiseren, en over andere parlementaire activiteiten die betrekking hebben op het EU-voorzitterschap. Bij de ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst stonden de parlementsvoorzitters stil bij de kansen die het EU-voorzitterschap biedt, bij de verantwoordelijkheden die het met zich meebrengt en bij de samenwerking met het Europees parlement. Ook de belangrijke rol die nationale parlementen spelen in het Europese besluitvormingsproces, werd belicht. De ondertekende verklaring is gevoegd bij dit verslag.

Openingssessie

De Voorzitter van het Huis van Afgevaardigden in Italië, mevrouw **Boldrini**, maakte bij de opening van de Voorzittersconferentie melding van het tragische ongeluk één dag voor de conferentie met een boot met vluchtelingen voor de kust van Libië; bij dit ongeluk kwamen meer dan 900 mensen om het leven. Ter nagedachtenis aan hen nam de vergadering een minuut stilte in acht.

Daarna stelde de voorzitter van de Eerste Kamer, mevrouw **Broekers-Knol**, met steun van een groot aantal parlementen waaronder de Tweede Kamer, voor de agenda zodanig te wijzigen dat tijdens sessie IV niet gesproken zal worden over de procedureregelingen van de halfjaarlijkse parlementaire «artikel-13 conferentie» over economisch en financieel beleid. Dit document bevindt zich immers nog in de fase van amendering door de interparlementaire artikel-13 conferentie. Zij werd hierin actief gesteund door de parlementen van het VK, Zweden, Polen, Portugal en Ierland. Het Europees parlement, Duitsland en Frankrijk waren echter van mening dat het nodig is om een aantal fundamentele principes als Voorzitters overeen te komen. Het punt bleef op de agenda staan.

Sessie I – Europa na de crisis, nieuwe paden voor groei

Tijdens deze sessie opende de heer **Rifkin**, voorzitter van de Foundation on Economic Trends in de VS, met een presentatie over economische en digitale ontwikkelingen die zullen leiden tot een nieuw economisch paradigma, een Digitaal Europa. Ontwikkelingen in de moderne technologie zullen ervoor zorgen dat een Derde Industriële revolutie optreedt in elke commerciële sector, die zal leiden tot wijzigingen in de industrie en ongekende economische mogelijkheden zal geven, miljoenen mensen aan het werk zal helpen, en een duurzame maatschappij zal scheppen die klimaatverandering tegengaat. De digitalisering van onder andere communicatie, de energiesector en de transportsector zal uiteindelijk leiden tot een toenemende deel-economie (Sharing Economy) en een slim digitaal Europa. De heer **Bartolone**, voorzitter van de Franse Assemblée Nationale, gaf in zijn presentatie aan dat een nieuw groeimodel nodig is. De artikel-13 conferentie is het beste forum om dit te bespreken. Volgens Bartolone zouden parlementen overtuigd moeten worden dat Europa solidariteit nodig heeft. De parlementen moeten naar de mensen in Europa luisteren en zorgen voor hun welzijn. De Voorzitters van parlementen zijn in staat de verwachtingen van burgers te beantwoorden,

aldus Bartolone. De centrale vraag hierbij is: wat besluiten wij voor een betere wereld?

Tijdens de hierop volgende discussie werd door een aantal voorzitters van parlementen, waaronder de voorzitters uit Cyprus en Griekenland, aangekaart dat meer investeringen en solidariteit nodig zijn en beter geluisterd moet worden naar het volk. De voorzitter van de Spaanse senaat, de heer García-Escudero, gaf aan dat er alles aan gedaan moet worden dat een crisis zoals we hebben doorstaan niet nog een keer voor komt, het Junckerplan kan hierbij helpen.

Sessie II – Het continent van fundamentele rechten – een Europa van vrijheid, solidariteit en veiligheid

Voorafgaand aan deze sessie geeft de Letse voorzitter van de Saeima, mevrouw **Mūrniece**, een terugblik op hun EU-voorzitterschap en gaat in op wat er nog komen gaat. Daarna meldt de Italiaanse voorzitter van het Huis van Afgevaardigden **Boldrini** dat na het drama op de Middellandse zee het voorafgaande weekend nu weer boten onderweg zijn naar Italië; zij geeft aan dat nu dringend projecten voor hervestiging van vluchtelingen in de EU-lidstaten ingezet moeten worden. Deze bestaan al, maar zijn niet genoeg, er is urgente actie nodig en een echt gemeenschappelijk asielstelsel zodat drenkelingen voorkomen kunnen worden.

De heer **Bonichot**, rechter bij het Europees Hof van Justitie, ging in op de geschiedenis van fundamentele rechten in Europa. Daarna gaf de heer **Bartolomeo**, voorzitter van het Luxemburgse parlement, aan dat fundamentele rechten niet stoppen bij de grenzen. Het beschermen van fundamentele rechten is een van de belangrijkste zaken in Europa. De heer **Kjaerum**, directeur van het Raoul Wallenberg Instituut en voormalig voorzitter van de Fundamental Rights Agency (FRA), gaf in zijn presentatie aan dat in de EU de meeste doden vallen bij de grenzen. Hij meldde dat bij het Europese voorstel om de data van vliegtuigpassagiers uit te wisselen (PNR) het risico van onderscheidend profileren groot is. Dit zou verminderd kunnen worden door het opstellen van voorwaarden en waarborgen. FRA heeft een 12-punten plan hiertegen opgesteld. Ook gaf hij aan dat het urgent is om discriminatie te verminderen. Op lokaal niveau hebben Voorzitters van parlementen hierbij een belangrijke rol. Er moet meer vertrouwen komen tussen lidstaten, tussen burgers en instanties en tussen burgers zelf. Mevrouw **Konstandopoulou**, Voorzitter van het Griekse parlement, ging in op de situatie in Griekenland, waarbij volgens haar de meest fundamentele rechten van burgers in Griekenland geschonden worden. Staatsschuld wordt gebruikt als instrument om mensenrechten niet langer te beschermen. Door de grote bezuinigingen en arbeidsmarkthervormingen is Griekenland volgens mevrouw Konstandopoulou in een diepe recessie geraakt, waarbij de toegankelijkheid tot onderwijs en zorg ernstig is afgenomen. Werkloosheid in Griekenland is van 9 tot 27% gestegen, waarbij jonge vrouwen het sterkst getroffen worden: 72% van hen is werkloos.

Tijdens de discussie noemden veel sprekers, zoals de voorzitters van de parlementen in Hongarije, Albanië, Bulgarije, Malta en Portugal, de tragedie in de Middellandse Zee en gaven aan dat solidariteit nodig is. De heer **Larcher**, voorzitter van de Franse senaat, bracht in de discussie in dat de coördinerende rol van Europa versterkt zou moeten worden, vooral door verbeterde samenwerking tussen Europol en Eurojust. Ook wees hij erop dat deradicalisering van jihadisten de verantwoordelijkheid van Europa is. Verder was hij van mening dat Italië bijgestaan moet worden bij het probleem van bootvluchtelingen; volgens Larcher wordt door slechts éénderde van de EU-lidstaten Frontex gefinancierd. Mevrouw **Broekers-**

Knol, voorzitter van de Eerste Kamer, gaf aan dat de focus altijd gericht moet zijn op het beschermen van fundamentele rechten, zowel binnen als buiten de EU. Lidstaten moeten niet alleen beoordeeld worden op hun bescherming van fundamentele rechten wanneer zij lid worden van de Unie, maar ook de huidige EU-lidstaten moeten worden beoordeeld op zaken als rechtsstatelijkheid. Ook de sociale rechten van EU-burgers moeten beschermd worden, zoals werkgelegenheid, onderwijs en zorg, omdat deze van groot belang zijn voor de maatschappij. De EU en de Raad van Europa zouden elkaar moeten versterken en geen dubbel werk doen. De heer **Tsacheva**, voorzitter van het Bulgaarse parlement, gaf aan in het Oostelijk Middellandse Zeegebied een adequaat antwoord nodig is vanuit de EU. Dit moet gezamenlijk aangepakt worden, lidstaten kunnen dit niet alleen. Bulgarije benut het Schengen Informatie Systeem (SIS) volledig ondanks dat men nog geen lid is van Schengen. Bulgarije is volgens Tsacheva al lange tijd klaar voor toetreding tot Schengen en volgens hem zou uitbreiding van Schengen de grenzen versterken. De heer **Tajani**, vicevoorzitter van het Europees parlement, was van mening dat de dialoog tussen christenen, moslims, joden en niet-gelovigen moet blijven bestaan en dat antisemitisme voorkomen moet worden. Hiertoe is adequate training van imams in Europa nodig. Mevrouw **Esteves**, voorzitter van het Portugese parlement, meldde dat Portugal nu voorzitter is van de Mediterrane Unie en nodigde alle voorzitters uit om op 11-12 mei bij een top in Lissabon aanwezig te zijn, samen met voorzitters uit het zuidelijk Mediterrane gebied. Hier zal de problematiek in het Middellandse Zeegebied besproken worden. De top zal erop gericht zijn om een document op te stellen met concrete maatregelen op korte en op lange termijn.

Sessie III – de rol van EU-parlementen bij de onderhandelingen over internationale verdragen

Deze sessie werd geopend door een toespraak van de heer **Schulz**, voorzitter van het Europees parlement. Volgens Schulz moeten parlementen nadenken over de consequenties van internationale gebeurtenissen. Internationale verdragen hebben consequenties op nationaal beleid. Sinds het Verdrag van Lissabon heeft het EP instemmingsrecht na het opstellen van een verdrag. Om een «nee» te voorkomen houden Raad en Europese Commissie goed rekening met de kritiekpunten vanuit het EP. De Europese Commissie houdt dan ook regelmatig contact met het EP en geeft conceptteksten vertrouwelijk ter inzage. Het EP stemt niet altijd in: in het geval van ACTA heeft het EP het opgestelde verdrag verworpen, na raadpleging van veel stakeholders, inclusief leden van nationale parlementen. Het debat over ACTA toonde aan dat er een Europese publieke opinie bestaat. De huidige Europese Commissie probeert transparanter te zijn, daarom worden sommige documenten over TTIP gedeclassificeerd voor de betrokken commissie in het EP. Voor wat betreft TTIP had het EP al input geleverd voordat de onderhandelingen gestart waren. Schulz benadrukt het belang van informatie-uitwisseling tussen EP en nationale parlementen. Het EP kijkt uit naar de parlementaire dimensie en de dialoog met burgers; de stroom van goederen en personen stopt immers niet bij de grens. De democratie globaliseert.

In de daarop volgende toespraak van mevrouw **Van Miltenburg**, voorzitter van de Tweede Kamer, werd het belang van controle door nationale parlementen op handelsverdragen als TTIP (Transatlantic Trade and Investment Partnership) benadrukt. Van Miltenburg noemde de brief die de Tweede Kamer in juni 2014 stuurde aan Europees Commissaris voor Handel De Gucht als voorbeeld van goede samenwerking tussen nationale parlementen. In deze brief, die getekend werd door 21 kamers uit parlementen, staat dat nationale parlementen het vrijhandelsakkoord

TTIP zien als een zogenaamd «mixed agreement», waarbij EU-lidstaten – en daarmee ook nationale parlementen – het verdrag moeten ratificeren. Op basis van deze TTIP-casus concludeerde Van Miltenburg dat de politieke dialoog veel verschijningsvormen kent en dat het aan nationale parlementen is om dit instrument op een efficiënte en effectieve manier in te zetten. Het is daarbij van belang dat nationale parlementen elkaar snel kunnen vinden. Dergelijke concrete voorbeelden zijn nodig om het debat over de rol van nationale parlementen in het EU-besluitvormingsproces aan te scherpen.

Hierop volgden de toespraken van de heer **Lamy**, emeritus voorzitter van het Jacques Delors instituut, en mevrouw **Pavanelli**, secretaris generaal Public Services International. Beiden gaven aan dat het naar hun mening niet juist is om te doen alsof TTIP een gewoon handelsakkoord is. Het betreft hier een handelsverdrag dat veel meer effect zal hebben dan een gebruikelijk handelsakkoord. Verder is de heer Lamy van mening dat het Verdrag van Lissabon ertoe geleid heeft dat Raad en Europees parlement op gelijke voet kunnen optreden. Mevrouw Pavanelli gaf verder nog aan dat het belangrijk is te verzekeren dat Europese arbeidsstandaarden gehanteerd worden en dat het doel om migratiestromen te controleren niet langer in het verdrag thuishoort.

Uit de reacties in de discussie blijkt dat er overeenstemming is bij de voorzitters over het belang van een controlerende rol voor nationale parlementen via een «mixed agreement». De heer **García-Escudero**, Spaanse voorzitter van de senaat, gaf daarbij aan dat het nodig is dat het EP en nationale parlementen het overzicht hebben op wat er speelt tijdens de onderhandelingen. Er is volgens hem een gebalanceerde overeenkomst nodig en het is essentieel dat informatie hierover transparant is. Hij werd op dit laatste punt bijgevallen door de Letse en Poolse voorzitters. De heer **Grzeszczak**, vicevoorzitter van de Poolse Sejm, gaf daarbij aan dat versterkte interparlementaire samenwerking nodig is om meer transparantie van informatie te krijgen en dat het belangrijk is om deze informatie ook door te geven aan burgers in de EU. De heer **Kövér**, voorzitter van het parlement in Hongarije, wil een gebalanceerde blik hebben op de voor- en nadelen van het akkoord dat gesloten zal worden, zodat ook politieke steun verkregen zal worden voor ratificatie. Mevrouw **Konstantopoulou**, voorzitter van het Griekse parlement, benadrukte daarnaast dat dit handelsakkoord niet gezien moet worden als een «business-akkoord», landen zijn geen bedrijven. De voorzitter van het Ierse parlement, de heer **Barrett**, gaf de suggestie mee om stakeholders te betrekken op nationaal niveau en verwelkomde het transparantie initiatief van Europees Commissaris Malmström. De heer Di **Bartolomeo**, voorzitter van het Luxemburgse parlement, geeft aan dat er sprake is van een verlies van geloofwaardigheid van de EU onder Europese kiezers. Door zaken transparant te behandelen kan geloofwaardigheid weer teruggewonnen worden. De heer **Schulz** vraagt begrip voor het feit dat het EP en nationale parlementen niet elkaars tegenstander zijn maar partners, bondgenoten. Hij geeft daarop aan dat het mandaat voor onderhandeling over TTIP aangenomen is door de Raad, die samengesteld is uit nationale regeringen. Hij vroeg zich af of dit mandaat besproken is in nationale parlementen en waarom men akkoord is gegaan met een mandaat dat niet transparant was. Volgens de heer Schulz biedt artikel 13 een manier om de ramen open te zetten. Dat is een oproep aan EP en nationale parlementen. Schulz heeft geen twijfel, TTIP is een mixed agreement. Wel gaf hij aan dat het nog een klus zal worden om alle verdragen ter ratificatie voor te leggen aan het Europees parlement en 42 kamers in nationale parlementen. **Van Miltenburg** gaf aan dat het belangrijk is dat nationale parlementen rechtstreeks geïnformeerd

worden, niet alleen via de Raad. We moeten zorgen dat we informatie delen en dezelfde informatie hebben als het Europees parlement.

Sessie IV – procedureregels interparlementaire conferenties «Gemeenschappelijk Buitenlands-, Veiligheids- en Defensiebeleid» en «Artikel 13»

De procedureregels voor de interparlementaire conferentie over het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid en het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid, die reeds op 6-7 november 2014 waren vastgesteld op het niveau van de interparlementaire conferentie, zijn zonder discussie aangenomen.

Ten aanzien van de procedureregels over de conferentie inzake stabiliteit, economische coördinatie en bestuur, de zogenaamde «Artikel-13 conferentie», is door de voorzitters een aantal hoofdrichtingen opgesteld die meegegeven zullen worden aan de interparlementaire conferentie. Dit betrof onder andere de naam van de conferentie, die «Interparlementaire conferentie over stabiliteit, economische coördinatie en bestuur in de EU» zal heten. Ook zal de sociale dimensie meegenomen worden in de besprekingen. De samenstelling en de grootte van de delegaties zal overgelaten worden aan de parlementen zelf. De conferentie zal twee keer bij jaar bijeenkomen, tijdens het eerste semester in Brussel, onder voorzitterschap van zowel het EP als het parlement dat het EU-voorzitterschap bekleedt, het tweede semester alleen onder voorzitterschap van het laatstgenoemde parlement. Er kunnen niet-bindende voorzitterschapsconclusies opgesteld worden na afloop van de artikel 13 conferentie. De overige afgesproken punten/voorzitterschapsconclusies zijn opgenomen in de bijlage[2] bij dit verslag.

Sessie V – versterking van de politieke dialoog

Mevrouw **Graužinienė**, voorzitter van Sejm in Litouwen, gaf een toespraak over haar visie op het versterken van de politieke dialoog, een instrument dat door voormalig voorzitter van de Europese Commissie Barosso geïnitieerd is om de parlementaire en democratische dimensie van de EU te vergroten. Zij geeft aan dat nationale parlementen met het Verdrag van Lissabon niet alleen het recht maar ook de plicht hebben gekregen om bij de dragen aan de Unie. Volgens Graužinienė krijgen nationale parlementen via de jaarverslagen van de Europese Commissie weinig inzicht in de daadwerkelijke impact van nationale parlementen op Europese voorstellen. In de rapporten van de Europese Commissie ontbreken samenvattingen van de belangrijkste aspecten uit ingediende subsidiariteitsbezwaren van nationale parlementen. Het is ook niet duidelijk of de Europese Commissie deze beargumenteerde bezwaren meeneemt in de overwegingen. Zij duidt op het verschil in verwachtingspatroon tussen Commissie en nationale parlementen over de politieke dialoog en verwelkomt het nieuwe partnerschap tussen de Commissie en nationale parlementen dat voorgesteld is door de nieuwe Europese Commissie. Graužinienė geeft aan dat de politieke dialoog als instrument versterkt en ontwikkeld moet worden en zij is ervan overtuigd dat dit binnen de regels van het huidige Verdrag van Lissabon mogelijk is. Zij geeft de suggesties mee om met meerdere parlementen tegelijk een politieke dialoog aan te gaan met de Commissie en om ook politieke dialoog te starten tussen nationale parlementen en het Europees parlement, in plaats van alleen met de Europese Commissie. Zij benadrukte het belang om in een vroeg stadium voorstellen aan de Europese Commissie voor te leggen. Zij stelt voor om leden van het EP

---

2 Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

actief deel te laten nemen aan besprekingen van de commissies Europese Zaken in nationale parlementen. Ook noemt zij de voorstellen van Europees Commissaris Timmermans, waarin de intentie geuit wordt dat Europees Commissarissen vaker met nationale parlementen zouden moeten spreken, waardevol.

Daarop volgde een discussie waarbij de voorzitter van het parlement van Kroatië, de heer **Leko**, aangaf dat nationale parlementen de mogelijkheid moeten aangrijpen om te discussiëren met leden van het EP wanneer dat maar mogelijk is. Bovendien is het belangrijk om informatie uit te wisselen tussen deze parlementen, deze zijn immers complementair en niet competitief. De heer **Schulz**, voorzitter van het Europees parlement, meldde dat de samenwerking tussen nationale parlementen en het EP al erg intens is. Hij stipte ook het punt aan dat de Europese Commissie in de zogenaamde gedelegeerde- en uitvoeringshandelingen, die besproken worden in Europese werkgroepen door experts uit nationale lidstaten samen met de Europese Commissie, in toenemende mate extra regels invoert. Dit zijn administratieve handelingen maar uiteindelijk blijkt het om wetgeving te gaan. Daarom is het belangrijk dat er gezamenlijk beter overzicht gehouden wordt door nationale parlementen en Europees parlement.